

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jibogoco.

² Miïro jilli Moocaani iimaa jibogominaafi Isaia caatinicuuhi, Moocaani unuunoco:

Dihime galluuhi tajibogominaafico, dihime jïhaico iimibachuqui, nooboro.

³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiicinuno: Mihimibachu Mohaivojïbo jïhaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuuhî.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitïboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amïhai eedehifico mejeevesu, amïhai imiti ibuuqui, nooboro.

⁵ Jaanegui Judeao jïinijeoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicauhi diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico jïbeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nitihicauhi Jorda onoochifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacamicoro duuhicauhi, bu bajo iimicoro nejeecuhicaubo icano.

⁷ Jaabo jïbeguehicauhi jilli nooboro: Taabu-unati saajiibo tajanaanici sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevatihî. Jaamaño diiboguiino idijïvooboro itïhaipaaaje duujeque sinaayujitirahî.

8 Uujohonaha, amiihaico miyaano nifaihuri nitiihi. Jaanoti diibo amiihaico Moocaani Gaijari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

9 Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jiinjeri iicacuumiti. Jaaboco Jua nitiihi Jorda onooñifaño.

10 Jaabo Jesu iteehifañoti ihiinuubo atyimeuhi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofeenedi nimiihubadi jeevaabo Moocaani Gaija ihallivi niitovauhi.

11 Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: ñijoho agaijiibo taseemene, ñiri sihidi imo imo icahi, unuuno.

12 Jaasumiro Moocaani Gaija diiboco satyuuhi sicaihiigovi miyaminaa achahauhiigovi.

13 Jaabo Jesu tahigo icauhi saniiiba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanás nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaumoro diiboco jeecevehicauhi.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihi.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

14 Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jiiibogooboro taajasu jiiibogoco Moocaani aivoji iijico.

15 Jaabo jilli neehicauhi: Tusumi mihicacuuhi, jino Moocaani aivoji fiitivucuuhi. Jaaneguiiha amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jiiibogoco, nooboro.

16 Jaabo Galilea muuajinidi igooboro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi fiiciminaatisi iicaumaño muuaifaño isinicuuhuri sinihicaumisico.

17 Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa, amisico miyaminaa fiiciminaatisiti eetavequi, nooboro.

18 Jaanegui tsumiro isinicuuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

19 Jaadi toonoti janaanivi afatyuubo Jacobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuuhuco amaahuniumisico atyimeteuhi.

20 Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaño ejeevesumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Icaubo.

(Lc 4.31-37)

21 Jaadi Capernau cuumivi ifutuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro jibeguehicauhi.

22 Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicauhi diibo jibegueri diitoco aivojibo iicanicibadi jibeguehicauneri, caatiniminaa jibogonicibadi iicatineri.

23 Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ijima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi:

24 Hjhoho Moocaani seemene idiimiibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo jinejeque diimeguehi hjoho mihaima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa mihaiico finisugui asaabo? nooboro.

25 Jaanegui Jesu diibo iimitino ijico ihibauboro nuuhi: Lhivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji diiboco baavi agañiboro ifico vavi vavi iminiyuuboro sefano agaihivuuboro diiboti iinuuhi.

²⁷ Jaaneri famooro miyaminaa sihidì eetyeuhi. Jaamoro dillucasihicauhi: ¿Jineje jino bohono jibogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ijimi iicarumoco atajibanoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicauhi.

²⁸ Jaanoco Jesuti jibocasiuno paryi Galilea jiinjeri goovano gaajacafutuuhi.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi ijafaño.

³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidì guihuvauhi. Jaanoco Jesuco jibuguumo diigo iguihuvauvoco.

³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyiciuhi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Jaadi ijicuuvi nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi iguihuvamoco, bu emeimivatomejeque icano.

³³ Jaanaa paryi miyaminaa asaauneri guhugavi gahafuuhi.

³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicauhi siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumehejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañihicaubo.

Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicautihi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi Jibeguehi.

(Lc 4.42-44)

³⁵ Cuujetaviro Jesu agañiivuuboro fuuhi tuucumiti sicaihigovi Moocaanima ihiimaaqui.

³⁶ Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuui.

³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guineri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Masigo siicumijaago ifiticuumijaago tahi tolliro jibeguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jinijeri sinagoga jafaño jibogoboro feehicauhi jimico gavaracuboro.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguiino ememuvuuboro nuuhi: Idimogohachi uco buheesu, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diiboco idaasuguuboro ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

⁴² Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo.

⁴³ Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluui jilli nooboro:

⁴⁴ Mihaiñoobaco dibeguedino. Jilli ofooboro sacerdotique dihi fusuto. Bu jaaboro ico iimibachuno jeecivoco asimico ficuuto Moise atajibaubadi toono jibogobadi iicanoco. Jaanoco

miyaminaa aatyimemere igaajaqui ijoho ubuheecunoco, nooboro.

⁴⁵ Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jibogooboro feehicauhi diiboco Jesu ubuheesu-unoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiibo, jilli buhigueejere miyaminaa achahahiguejere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emeecivamo.

2

Jesu Buheesuhi Idino Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubuumo iijafaño iicaunoco.

² Jaanegui miyaminaa diibojaago ufuumo gahafuuhi guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jibeguehicaubo.

³ Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihibimoro idino isifañiboco.

⁴ Jaarumo miyaminaa agahaficinineri Jesuvi ifutuutimo. Jaanegui caamoti tooja niibahucuco afaayicumoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema.

⁵ Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaa-jaciboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ico imibachucafutucuuhi, nooboro.

⁶ Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igicinimañoti ijeebifañodi esamaaiuhi:

⁷ ¿Collihi jaani jilli imitican iimaahi? ¿Mijoho nacu imitico buusujirahi? Idiboro naha Moocaani, noomoro.

8-9 Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amihai jeebifañodi mehesamaaihi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuuhi, onono; gañiivoobo dicigaiijema fuucu, onono.

10 Jaamo magaajahi jiijehalli uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro,

11 idino isifañuboco nuubo: Ico neehi: Gañiivo, jaaboro dicigaiijeque dicibo fuucu diijajaago, nooboro.

12 Jaasumiro diibo agañiivuuboro icigaiijeque icuboro fuucuhi ifinimofeenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro Moocanico imehicaumo: Mahatyimetatihu aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuaijinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jibeguehicaubo.

14 Jaamañoti janaanici afatyuhigo atyimeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uma difoo, nuubo.

Jaanegui Levi agañiivooboro diiboma fuuhi.

15 Jaanobuunati Jesu Levi ijafaño ijibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano.

16 Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro ijibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amihai

jībogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

17 Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefihi. Jaabadiro uujoho: Imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saahinitihi. Iimifitimeguiiha saahi iimiti ifiico ijeevesuqui, nooboro.

*Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)*

18 Jaanaaca Jua jībogominaa, bu fariseomi jībogominaa icamo machutimo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jībogominaa aaiganaa dita aigatihi? noomoro.

19 Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooco atabavaaboro ijībaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Miho diitoma diibo iicanohachuta aigajiturumo.

20 Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajībogominaati udumitincino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

21 ¿Miho mijoho eedechehuco bobaryuri maahunitatih? Jaanoti imaahuniruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaanicro guiraatejirahi.

22 Jaabadiro bu, ¿mijoho bohaivofaihuco eede-jutafaño ficutatih? Jaanoti ificuruva tofaihu tu-

jutaco ejerucarunoro fatyejirahi. Jaanegui bofai-huco bujutafaño mificutahi, nooboro.*

Ijibogominaa Trigo Noovataco Ichi Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomi jaguisisumi Jesu basutafañodi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijibogominaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi.

²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci ¿collihi dijibogominaa olli moonihi jaguisifucusumi momoonitatino? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaajatihii amihai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujivaachusumi diitoco ajeba aivusuneguiiha omoonunoco? Miiro Moocaani iija tabernaculojafaño David ufuuboro Moocaani jeecivo maahunoco machuuihii mijoho amachutatirunoco, Aviata onoobo sacerdotemi aivojibo iicauiibo icaunaaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohoro sacerdotemi amachufirunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Miiro jaguisifucu miyaminaadi eetavocafutuuihii. Jaanoti miyaminaa jaguisifucudi eetavocafutuutihii.

²⁸ Jaamaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jaguisifucu aivojibo, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

* **2:22** Jilli Jesu nuuhi eedeejibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetavequi.

1 Jaadi siino Jesu sinagogajafaño fuuhi jahi icaubo saafi ihuse ifigatyuubo.

2 Jaaboco #finicimoro feehicaumo: ¿Naa jeedi jaguisisumi buheesujiibo? noomoro #furumo di-ibohallivi ij#beguequi.

3 Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifigatyuuboco nuuhi: ¡Gañiivo! ¡Jaaboro feenevi dulleeve! nooboro.

4 Jaadi diitoco Jesu dilluuhi: ¿Jinejeque jaguisisumi moonisunicimo iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Magaicaaunoco, nacu mubueesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusuutih.

5 Jaanegui diito jeeb#no cuhuferi #daasuvuuboro, sifirano ihuufococo emeeciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: ¡Dihuseque fallirihicar! nooboro. Jaanegui diibo fallirihicaruhi. Jaasumiro diibo use dojicuviro imituuhi.

6 Jaasumiro toonoti ifariseomi ufuumoro Herodiano #ma fitacucasiuhi Jesuco igaicaauqui.

Muuaijinivi Miyaminaa Icauno.

7-8 Jaanaa Jesu ij#bogominaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco sihidi miyaminaa bucasuhi Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda oonegeehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo sihidi ejeevanoonoco omoonihicaunoco uguubumoro.

9 Jaanegui ij#bogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene eñeñejeruujiruneguiiha momeenegaco mihimibaicini, nooboro.

10 Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhi-caunegui sihidi iguihuvanoma iicadimo diiboco idudiciqui ijene ñeñeruhicauhi.

11 Jaabadiro bu ijimi diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicauhi. Jaamoro gaihivehicaumo: Ijoho Moocaani Achi, noomoro.

12 Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco mag-aajasudino, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Jaanobuunati Jesu ifabaivi fuuhi. Jahigo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saumo.

14 Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco iciubo diiboma iicaqui, bu diitoco igalluuqui jibogoco jibeguequi icano.

15 Jaamoco ijico aciubo ijimico igañihicaqui.*

16 Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisiici idimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo.

17 Jacoobo Zebedeo achi, bu Jua Jacoobo nahabo icano. Jaamisico momoniubo Boaneegemisiti, siseememisi eneejirunoco.

18 Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacoobo, Tadeo, Simon cananista, bu

19 Juda Iscariote diiboco aaciujiibo igaicaaqui icamoma saubo jaahe.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, noonoco.

20 Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ijibogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi.

21 Jaanoco Jesu yoto uguubuumoro saauhi diiboco #ciivamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiiha.

22 Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaumo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivojiboma. Jaamaño diibo mitya iijiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

23 Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi ooviciboro neehicauhi: ¿Milli jaabo Satanas bu ificoro buhi gañijirahi?

24 Miïro saafi aivojifaño minooci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva sanomiro finisucasijirahi. Jaamaño tohaivoji guenene icajitirahi.

25 Jaabadiro bu sajaotoro sanomiro imoonicasiruva guenene icajitirumo.

26 Jaabadiro Satanas iinoro ifimaryo imoonicasiruva, ¿milli bu guenene icajiruubo? Iinoro ifico finisujiruubo.

27 Jaabadiro ¿mijoho esefaabo iijafaño ofoomoro inehejeque icijitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

28 Miyanotiro jino amuhaico neehi: Miyaminaaco paryicino imitino ihiimaaruno buusucafeteji.

29 Jaanoti Moocaani Gaijati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujitihhi ufucuro. Jilli tohimitinoma iicacujiibo, nooboro.

30 Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eneehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaaumoro jahisitiro diiboco cuuhuvasuuhi.

32 Jaanegui Jesuhallidi emecucinumo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhuvahi, noomoro.

33 Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho gaharubi? ¿Mijoho tañahabomi? nooboro

34 ihallidi emecucinumoco emeeciuboro diitoco nuuhi: Jino tajori iicamo gaharubimi, tañahabomi icano.

35 Jarihiicanaha jino Moocaani iijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

1 Jaadi siino Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi muuaijinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuuhi. Jaanoma iicaubo meenegafaño jicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro casivutuuhi. Jaanoti diito jinivi jingaihaahohalliviro icauhi.

2 Jaaboro diitoco sihidi siinovi ooviciboro jibeguehicauhi

3 jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo.

4 Jaabo abasuuno samañoono jinhaifaño acutuuhi. Jaanoco joomi asaaumoro machujeuhi.

5 Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi miyaadi jiini achahaumañoovi. Jaanoro goovano iinucuuno ijiinije miyaadi efeemeutimaño.

6 Jaaruno nihiba aachiciuneri aryivucuuno, chumucuuno icano abacocoovautimaño.

7 Jaanoti samañoogahaije aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihiinuurunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino.

8 Jaanoti samañoono acutuuhi imino jiinijevi. Jaano ihiinuunoro jusicuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuuhi, bu saheeje sesentadigaiva noovacuuhi, bu saheeje ciendigaiva noovacuuhi icano.

9 Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro.

10 Jaanobuunati iinoro iicacuudi ijibogominaama iicaumo diiboco dilluuhi: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

11 Jaanogui nuubo: Amihaico naha uujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaajaratinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi ooviciboro neehicahi.

12 Jaamo emeecirumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miuro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

13 Jaadi bu ijibogominaaco nuubo: ¿Nacu amihai magaaajatihi jino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana milli magaaajaji paryi toonoco?

14 Miuro basuminaafi, oono Moocaani iijico ijibogoobo abasuubo.

15 Miiro jino jiihaifaño aacotono onono; miiro saatoho jeebiiifa abasucuurunoco ijiibugucuurunoco Satanas asaaboro ijeebiiifañoti dumitiiicicuuhi.

16 Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onono; miiro saatoho uguubusumiro imo imo gaayicifimo.

17 Jaaruno imino abacocoovatimaño guenene icatatiño nisuhifiivi agasesumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo.

18 Jaanoti sano jarimiihoonofeenevi aacutuuno tobogoco gaayicicuurumo

19 jiije busumije jaagovi ijeebiiino niji niji iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebiiifaño agahafonoguiinodi toono miyaaji iicarujico fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo.

20 Jaanoti jino imino jiiinijevi abasuuno onono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuono saatohofaño treintadiño, saatohofaño sesentadiño, bu saatohofaño ciendiño icano.

Ciiigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.

(Lc 8.16-18)

21 Jaadi bu nuubo: Ciiigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaiijeguiino icano mificutatihi. ¿Ivinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti?

22 Jaabadi miiro chahano afatanicinino atyimeratiño iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaajacafototino iicajino.

23 Jaanegui jinooco amiihai nohojima mihi-caamo muguubu, nooboro.

24 Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino mag-aaja jino muguubunoco. Miuro oono amiihai mohoovicihicaneriro ufucu amiihaico Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo.

25 Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanivici acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco miiidino iicarunoco dumiticijiibo, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

26 Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jiinjefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo,

27 bu sesevedici agaiiivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai millici acho ihinogairo jusihi diibo gaajacitinaaca.

28 Jiinije toohoco fiivusuhici iticonici ifahooco. Jaadi ideecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gaha-fonicihi.

29 Jaano ifagaiño ujusicuudici iciniciuumo ni-isugari ihicifucu agasecusumi.

Mostaza Tooivici Ohoovicino.
(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)

30 Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevicici fine mohooviciji?

31 Fine mostaza noovata tooico jiinjefaño maba-sunicivibadi jeevano. Miuro tooyici aivo jiinijehallirici iicano noovata ajashuyigaiyici.

32 Jaaruo abasucafutucuudi jusifihi guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene lliicuvafihi. Jaaho aafeneguiino joomi iicuvajirahi.

33 Jilli nooboro Jesu jiiibeguehicauhi miyabogoco siinovivi ooviciiboro diito agaajajidinoro.

34 Ticovono nootiibo, jilli siinovivi ooviciiboro neehicaubo. Jaanoti naha iijibogominaaco ijeevadi paryi imino jiiibeguehicaubo.

35 Jaanaa mihiijicuudi iijibogominaaco nuubo: Masi onago muuavivi mafatyequi, nooboro.✧

36 Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi.

37 Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuavivi iciuhi. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi.

38 Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigai jeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aaicusuumoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijevenequ? noomoro.

39 Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¡Lliviicu toonoviro siicuto! nuubo. Jaanegui iguibuhuba lliviicuuhi. Jaanoro paryi imino siicutucuuno.

40 Jaadi iijibogominaaco nuubo: ¿Collihi sihidi mihiguetehe? ¿Nacu Moocanico mimiyaavogotih? nooboro.

41 Jaaneri sihidi diito igutumoro noocasihi-cauhi: ¿Mijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onono? noomoro.

✧ 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

5

*Gadarenomi oobo.**(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)*

¹ Jaadi fuumo onagoo muuavi Gadarenomi jiinijejaago.

² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinojaa iicahicauhigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi.

³ Jaabo cihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco mihaiñooba jigaiñehineri duujenicutihi.

⁴ Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuurumo. Jaarunoco ihusenehonoco dubaiciubo, bu itihaiñonoco ididaheje mooniubo icano. Jaaboco mihaiñooba guinonicutihi.

⁵ Jaabo cujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi coovadiiciniboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujaacuuboro feehicauhi.

⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojago ijinafatyuuboro iguiino memuvutuuhi.

⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi ijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocaanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehicauneguiiha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluuhi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo miguiraaneguiiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Mihaiico jicuumiti buhi galluudino, nooboro.

11 Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi.

12 Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Mihaico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mefeequi, noomoro.

13 Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuuaifaño aaifuumoro macaniuhi.

14 Jaanoti diitoco eteemehicamo agaaumoro ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicajaajefaño icano jibogomoro fuuhi. Jaanegui asaamoro meecivaumo jineje fine onoomaño.

15 Jaamo Jesujaa asaamo atyimeuhi meimi cuumima iicaubo giciniibo gaachehufaño jiciniiboco, bu imino iicacuuboco icano. Jaaboco aatyimeumoro sihidi iguumo.

16 Jaamoco toonoco aatyimeumo jibuguuhi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu ifaafaimico omoonunoco icano.

17 Jaanegui Jesuco ijiinijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

18 Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: Hima saahi, nooboro.

19 Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco dibogo guiraano Aivojibo Moocaani ico hdaasugooro ubuheesunoco, nooboro.

20 Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumineri jibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesuunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafiitehicauhi.

21 Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuavi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaivuhu muuaijiniri icaubo cojivi. ✱

22 Jaanaa sinagogaja aivojibo Jairo onoobo, diibojaa saauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguiino ememuivutuuboro nuuhi:

23 Aicigai aivo niinovacuuhi goova foobo digoco dudicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

24 Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasiimo ijene ñeñejeruhicauhi.

25 Jaamofenedi saafigo gaigo tijeheri fahuseeci motihaiti mificabaci idino iicaucuugo.

26 Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucuugo.

27 Jaago Jesuti ijibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaaugoro ibujinaagoti igaachehuco dudicivauhi.

28 Jilli igaachehuco ududicineriro buheeki, noogoro esamaaihicaumaño.

29 Jaasumiro itijoho diigoco fiigatyuuhi. Jaanoti gaajaciugo ubuheetecuunoco.

30 Jaasumiro Jesu gaajaciuhi ififañoti imitya mihiinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi meveuboro ditoco nuuhi: ¿Mijoho tagaachehuco dudicichi? nooboro.

31 Jaarunaa ijibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿Mijoho uco dudicichi? neehi? noomoro.

✱ 5:21 Mt 9.18-26; Lc 8.40-56

32 Jaarunaa Jesu fahigovaco ifinicihicauhi ihatyimequi: ¿Mijoho fine dudicihi? onoomaño.

33 Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguiino ememu#vuugoro paryi imino jibuguugo.

34 Jaanegui diigoco nuubo: Niba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiiha sajeebii fuucu, diguihuvati buheetecuhi, nooboro.

35 Jilli iimaubaacaro sinagogaja aivojibo ijati saatoho jilli noomoro saauhi: Daicigai gujivecuuhi. Fine Mojibogominaafico acasivusuno, noomoro.

36 Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivojiboco nuuhi: Diguetejirahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

37 Jaaboro mihaiñooba diiboma ufuunoco imuguutiibo idimomaryo Pedro, Jacobo, Jua Jacobo nahabo icamomaryo fuubo.

38 Jaamo isinagogaja aivojibo iijavi ifutuuhi atyimeuhi gañuhusuno omoonunoco, miyaminaa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano.

39 Jaanegui Jesu ijicafutuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejeri guiraacani gañuhusuno misiramaaihi? ¿Collihi mataacasihi? Guijevetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

40 Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiiha Jesu paryicino famoocoro jahisivi ihinusuuboro caani, seeji iicamisicoro satyuubo, bu diiboma asaumo iicamomaryo fuubo tobagocaja iicauhigo.

41 Jaaboro diigoco ihuseti agaayiciuboro hebreo iijiri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Gañiivo, eneejiruno.

42 Jaasumiro tobagocaja agañiivuugoro igucuuhi. Jaago tusumi fahuseeci motihaiti mificabaci idiino ficabava icacuuhi. Jaaneri miyaminaa sihidi igutuuhi.

43 Jaamoco Jesu imino faguuhi: Mico mijibeguedino, nooboro. Jaaboro tajibaubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

6

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Jaadi Jesu toonoti ufuuboro ijiinijejaagovi siino uumiubo. Jaaboma ijibogominaa fuuhi.

2 Jaadi judiomi jaguisifucu iicacuudi ticovaubo ijibogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyaminaa uguubumo sihidi ajabafituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo paryi jinehejeque? ¿Milli fine diibo igaajaco gaayiciuhi? Mee jino agaajaratinehejeque moonibo, noomoro.

3 Miiro du jaani imohobujene dudicamaajeminaafi Maria achi, Jacoobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, tolliro bu jino inagomi mihaifeeneri icahi, noomoro diiboti sifiratehicaumo.

4 Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bociguefihi. Jaanoti ijiinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

5 Jaanoma iicaubo imityaco eetavuutiibo, m#dimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificuuneri.

6 Jaamo imiyaavuguutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobuunati Jesu ifiiti cuumijeri feehicauhi j#bogooboro.

7 Jaadi coovaubo ij#bogominaaco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco.* Jaaboro diitoco galluubo miimisiicisaajeri. Jaaboro iimitino ijimico buhi igavaracuqui mityaco aaciuboro

8 diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. J#haivi idinocoro queseico masatyo. Jaanoti lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino am#hai niivigai meehevi.

9 Bu saapaajequere t#haipaajeque mijicafoto, bu michehuci mijicafetedino saachehumaryo mofoo.

10 Jaamo coojaav#hacho m#hifotojafa#oro mi-hica, siijafa#o, bu siijafa#o icatino. Jari toma#oti mofoodi toojati mihiino.

11 Jaanoti comañovi acho am#haico agaay#citihachij#i, uguubut#hachij#i icano toonoti mihiinomoro am#hai t#haipaajeguiino jiinico toonovi matatacu jei diito iimitico ij#beguequi, nooboro.

12 Jaanegui ufuumoro miyaminaaco j#bogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui.

13 Bu tolliro sihidi buhi gañ#hicaumo iimitino ijimico, bu iguihuvamoco d#ribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano.

14 Jaanaaca toojiin#jeo aivoj#bo Herode* guubu-

☆ 6:7 Mt 12.5-15; Lc 9.1-6 * 6:14 (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoobo Jesu ifiivuumi iicaubo chuumucuuhi. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

uhi Jesuditi fahigovadi ijibocasihunoco. Jaanoco saatoho neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheetebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani siicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheetebe, nooboro.

¹⁷ Miïro Herodia noojiri Herode atajibauneguiha Juaco isisimoro civojanimo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiano icuubo.

¹⁸ Jaanogui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco ijihegueguere gaicaausuhicaujirahi.

²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeebii iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco millii moonihicautihi. Diibo onoonoco gaajatiruubo jillii imino guubunihicaubo.

²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaausuujifucuvii futuuhi. Miïro Herode ifiivu ficabavii futufucu iicauneguiha jibaimoco eetavuuhi. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiiinije bocifimoco, bu tajibaminaaco icano diitoma imachuqui.

²² Jaanaa Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevii gaaseteui. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguuhi. Jaaneguiha ihaivojibo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui.

23 Miyanotiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

24 Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

25 Jaanegui tobagocaja ihaivojibojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuutuhi: Jisumiro imeguehi butajefañ Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

26 Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeenedi unuucuneguiiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiiha icano diigoco unuunoco bañisugutiibo.

27 Jaanegui Iherode tusumiro amocasiminaafico atajibauboro galluuih Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui.

28 Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafañ icaubo nigaico iquiticiuboro butajefa sivaaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuhi icano.

29 Jaanoco Jua jibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifico icijeumoro cihojifañ ficuuih.

Jesu Machusuhi Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutimoco.

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jibeguehicauih paryi omoonuno ijibuguno iicanoco.

³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii ma-jaguisitequi sihigo sicaihigovi, nooboro. Miiro diitojaa sihidii miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauhi. Jaaneri amachujiru situba chahihicauhi.

³² Jaanegui Jesu ijii bogominaamaryo meenegari sihigo sicaihigovi fuuhi.

³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuhi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajaciumoro faacuumivaoto isidii diito dojicuti jinoociniuhi. Jaamo ihimegaro tomañovi ifutuumo.

³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidii miyaminaaco atyimeuhi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidii idaasuguuhi ovejami itoomominaafima achahamobadi iicauneguiiha. Jaaboro fanoovaco sihidii diitoco jii beguehicauhi.

³⁵ Jaanaa iijicuunegui ijii bogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Mihijicuuhi. Jaanomaryo bu jimañovi miihaiñooba iijano chahahi.

³⁶ Jaaneguiiha gallucu miyaminaaco ifiiticumijaago, bu ifiitijajejaago icano ofoomoro machutati inajequi. Miiro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amii hairyo diitoco mamachusuu, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denarioriro maahunoco manaajeteji paryi diitoco mamachusuuqui? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minoodino nacu amii haima maahuno icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emeecejeumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimiisiici taavaabomisi icano, noomoro.

39 Jaanegui famoocoro tajiibaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñaavahuhallivi.

40 Jaanegui casicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano.

41 Jaadi Jesu gaayuhi ihusefaño sahusedino imaahuno iicaunoco, bu itaavaabomisico icano. Jaaboro niquejeque emeeciboro toonohallivi Moocanima iimaaubo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisico tolliro ifuumo paryi famoomaryo.

42 Jaanoco amachuumoro paryi tuvaumo.

43 Jaano atyuuvoco ananiumo jiiibaiñoco gaha-fusuuhi fahuseeci motihaiti miibaici idiño, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco.

44 Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifimi.

Muuaihallidi Jesu Higo.
(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

45 Jaadi Jesu ijibogominaaco galluuhi ihimega imeenegari onagoo muuaivi Betsaida cuumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta.

46 Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajjaago fuubo Moocanima ihiimaqui.

47 Jaanaa civucuhi ijibogominaa imeenegari ufuumo feene muuairi icacuuhi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi.

48 Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi

nifaiuhallidi igooboro. Jaabo diitoco fatyuujirahi.

⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo nifaiuhallidi asaaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igutuuhi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecu! ¡Mihiguete-jirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba sicutuuhi. Jaaneri diito sihidiro eetyeuhi.

⁵² Jilli bu gaajacurumo esiciniutih maahunoco iguiraatusuunoco, jilli diitoco ijeebino ucuhufunuutumaño.

*Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.
(Mt 14.34-36)*

⁵³ Jaamo imuuaico oonegueehivi afatyuudi ifutuumoro cañavutuuhi Genesare cuumi nagueehivi.

⁵⁴ Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajaciuhi.

⁵⁵ Jaamoro faacuumivariro jinoocinumo. Jaamoro ticovaumo iguihuvamoco cigaiijeneri acañimo Jesu tahi icahi onohigo.

⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo imidicumijeri, iguiraacuumijeri, bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihuvamoco ificumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheetehicauhi.

7

*Miyaminaaco Imihinino.**(Mt 15.1-9)*

¹ Jaanaa Jerusaleti asaaumo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuuhi.

² Jaamo atyimeuhi Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuunoco.

³ Miïro jaamo fariseomi, bu paryi judiomï icamo siicijeminaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehihiica initamaaitisumi machutatimo.

⁴ Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Miïro jilli siicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo.

⁵ Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluuhi: ¿Collihi dijibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amihaiti Isaia caatinïuhi amihai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatinïubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijïriro bociguehicahi.

Jaarumo jeebïno uuditi tehesino icahi.

⁷ Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri bañisuquimaaïmo. Jilli amihai jibogono, ticovo miyaminaa jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajibaji, meneehicahi, nooboro.

⁸ Miïro amihai Moocaani tajibajico mejeevesumoro miyaminaa iijïcoro magaayicïhi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinehejequere aivo guiraano meheetavehicahi, nuubo Jesu.

9 Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amiihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajibaco uufocovi mejeevesuhi.

10 Miiro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onooboco miyanotiro guijevesu, nooboro.

11 Jaanoti amiihai monoonicahi miyaminaaco: Amiihai caanimico monootahi: Ico amusujitahi, paryi uuma iicano Corban, noomoro Moocaanico jibaicuuno eneejiruno.

12 Jilli amiihai monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicatahi.

13 Jaamaño amiihai Moocaani iijico majabatusuhi amiihai jeevamaajequere sifiti, sifiti icano mafatyusumaño. Jaamo jibadije iicanehejequere guiraano aivo meheetavehicahi, nooboro.

14 Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaaja:✠

15 Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco mihininjiruno. Jaanoti naha ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininichi.

16 Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

17 Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaahe fuubo. Jaaboco jibogominaa toonoti dilluhi.

18 Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amiihai, amiihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaajatahi? Miiro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihininichi

✠ 7:14 Mt 12.10-20

* 7:16 Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco.

19 ihesamaajefaño ofootimaño. Miïro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iinonicihi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatihineejirunoco.

20 Jaanoti naha: Miyaminaa jeebifañoti ihi-inono miyaminaaco mihininihi.

21 Miïro miyaminaa jeebifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje,

22 sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañifirano, fanoova imiti imoyicineheje, sicamaño jibocasineheje, iino allitiro jiiheveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano.

23 Jaano paryi jino imiti ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininicihi, nooboro.

24 Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja iijafaño jicafutuubo: Mihaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahi diibo iicaunoco gaajaciumo.

25 Bu tolliïro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuuhi. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguiino memuvutuugo.

26 Jaago siicumio go griegomio go, sirofenicia icano jiiijeminaagou. Jaago Jesujaa asaagoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusui.

27 Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumiticimoro jicumico mahacino, nooboro.

† 7:24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

28 Jaanegui diigo nuuhi: Jiihi, miyaano tolli Aivojii#bo. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicumi machufihi, noogoro.

29 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jii, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji iinucuuhi, nooboro.

30 Jaanegui ufuugo iijavi ifutuudi atyimeteugo illeque icigaiijefano icagoco diigoti ihiji ihiinucunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaat#boco.

31 Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jiiinjefeenedi fatyuuhi, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaubo gaseuhi Galilea muuaijinivi.

32 Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubuti#bo llaallabano ihiimaauboco. Jaamoro Jesuco dillu-umo ihuseque diibohalli ificuqui.

33 Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiiniuhi. Jaadi ijirebamaaiuboro inejebaco dud#ciuhi.

34 Jaaboro niquejeque emeeciuboro sefano ajaguisiuboro hebreo iijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eneejiruno.

35 Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuuhi, bu inejeba imitauno sinafutuuhi icano. Jaaneri imino iimaacuubo.

36 Jaaboro Jesu diitoco faguuhi: Miihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguu-runofano janaaniviro jibogomoro feehicaumo.

37 Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino moon#bo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusuhi.
(Mt 15.32-39)

¹ Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuuhi. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco ocoovauboro nuuhi:

² Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacuhi.

³ Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jihaiivi ajebari nacatejirumo. Miñiro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

⁴ Jaanegui ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino mihaiñooba iijano achahigo mihicamo? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluuhi: ¿Nacu minoodino amihai maahuno icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci idino, noomoro.

⁶ Jaanegui tajibaubo miyaminaa baavi icasicamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocaanima tohicajehallivi iimaubo. Jaadi tohicajeque iquisicuuboro ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi.

⁷ Jaabadiro bu midino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocaanima ihimaauboro diitoco aciuhi imiyaminaama ihifequi.

⁸ Jaanoco famooro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuvoco nanumo gahafusuuhi sahuse juugahuseti miibaici idino.

⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluuhi.

10 Jaadi ijibogominaama meenegafaño ijicafutuumororo fuuhi Damanuta jiinjivi.

Fariseomi Niquejeo Jibogoco Dilluhi.

(Mt 16.1-4)

11 Jaana fariseomi asaaumororo Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluui: Eneecata niquejeo mityaco mihaico dihifusu, noomoro.

12 Jaanegui Jesu ijeebifañodi sefano ajaguisuboro nuuhi: ¿Collihi jisumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluhi? Miyanotiro, amhaico neehi: Jimiyaminaaco niquejeo mitya ifusurajitih, nooboro

13 diito ifariseomico ejeevesuuboro siino meenegafa ijicafutuuboro onagoo muuavi ijibogominaama fatyuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mt 16.5-12)

14 Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahuhica diitoma imeenegafaño icauhi.

15 Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseomi, Herode icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

16 Jaaneri ijibogominaa sanomiro noocasihicauhi: Fine añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

17 Onoocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monoocasihi? ¿Nacu aivo magaatih, mehesicinicuutih? Cuhufocani amhai jeebino fine.

18 Amiihai aallinoma mihicarumo mahatyimetih, monohojivarumo muguubutih. Jaana mehesicinithi sahusedino maahunoco cinco mildimoma ifuusumi.

19 ¿Nacu minoodibaiva ihatyuuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaicidino, noomoro.

20 Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu minoodibaivaco mananimo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui iimusumo: Sahuse juugahuseti miibaicidino, noomoro.

21 Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinithi, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatyimetiboco Buheesuhi.

22 Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatyimetiboco sivaumo: Diiboco dudici, noomoro.

23 Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuhi. Jaaboro ihaallicico ijireri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuuhi. Jaaboro diiboco dilluuhi: ¿Naa, mivigayi daatyimehi? nooboro.

24 Jaanegui diibo emeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atyimehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

25 Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaallihallivi ficuuhi. Jaadi siino emeciuhigo ivi diiboco ihaallihimitucuuhi. Foovono paryi imino atyimecuubo.

26 Jaadi Jesu diiboco iijajaa agalluuboro imino faguuhi: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro J#beguehi: Diibo Cristo Asaaujiibo Jesu Iicanoco.

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu ij#bogominaama fuuhi Cesearea de Filipino jaago jahi j#haivi dilluubo ij#bogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatohe neehicahi. Jaanoti saatohe: Elia, neehicahi. Jaanoti saatohe: Cajaanihacho fine si#ijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana ami#hai, mi#joho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: H#joho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguuhi: M#hai#noobaco mi#beguedino, nooboro.

Jesu Igujevejinoco J#beguehi.

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco ij#buguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo guiraajino idaasuno iicano. Quillahuto iijiti sacerdotemi aivoj#toti, caatiniminaa icamo guiraano uco j#heveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuuboro ticoniurahi #baabo.

³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro ij#bogominaaco emeeciuboro Pedroco #bauhi: ¡Uuti buhigovi minifoto #joho Satanas idiicaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi

jeevatihí. Jíllí miyamínaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

³⁴ Jesu ijíibogomínaa, bu miyamínaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaaníhacho tadyojícutí asaanoco idiimogoobo difíico guínodí ficu. Jaaboro ifíico ídaasuno omoonísujinoco íguitííbo tadyojícutí disaa.*

³⁵ Míiro ifíico agajííbo ifíico mítasují. Jaanotí taajíguínodí, bu tajííbogo íjígúíínodí icano ifíico ímítasuubo, ifíico taajasují.

³⁶ ¿Nacu míllítí ímíjírúno miyamínaafi paryí jííníje busumíjeque gaayícíruubo íjeebíico ímítasuruva?

³⁷ ¿Nacu mínoodíno fíne jaadujírúubo íjeebíico ítaajasuquí?

³⁸ Jaabadí cajaaníhacho uutí, tajííbogojítí icano jísumío miyamínaa jíno Moocaaní jeevesumínaafeeneví unucufeevetí, bu tollíro uujohe Míyamínaafíbadí Ifíívuubo nucufeeví johono Guíhírúbí aívójírí ítoomomínaama asaadí, nooboro neehícauí.

9

¹ Jaadí bu neehícaubo: Míyanotíro, amííhaíco neehí: Jíneerí jíno íícamotí saatoho guíjevetíthí Moocaaní aívójí ímítýama asaanoco aatyímétínohachuta, nooboro.

Jesu Sííbadí Ímínífotooboro Moocaaní Aívójíco Ífúsuno.

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

* **8:34** Sahaamefaño noono: Jaaboro díguíjeve ímohobujeque dícííbo tadyojícutí disaa.

² Jaanobuunati sajuguisi nijequeti Pedro, Ja-coobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutu-ubo.

³ Igaachehu aricuno minifutuuhi seseene nitiminaati cajaatyoba aivo tolli eseseetesu-jitirubadi.

⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi.

⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Masi migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro.

⁶ Jaaneri diito ijiibogominaa sihidi igutumoro milli eneejiruno achahauneguiiha Pedro tolli nu-uhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuuhi. Jaanaa ihaimuufaifañoti guubuvusu-uno: Jaani taseemene agaijiibo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeciurumo miñhaiñobaco atyimecuutihi idiibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Miñhaiñobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeebe siino ubuheetene-hachutahiica, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miico jibuguutimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guijevfeenet siino ubuheetjino onoono? noomoro.

¹¹ Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi?

noomoro.

¹² Jaanegui Jesu nuuhi: Jiihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¿Milli nacu Caatinahaamefaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Miïro idaasuno icajiibo, jiihevecafetejiibo icano noono.

¹³ Miïro jino amiihaico neehi: Miyaano Elia saahiniciuhi. Jaaruuboco iimogobadi mooniimo diiboti Caatinahaamefaño: Jilli icajiibo unuucubadi, nooboro.

Jesu Buheesuuhi Sicafefti Ijima Iicauboco.
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi ifutuumo saatoho ijibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito ufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaucasimo.

¹⁵ Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinoociniuhi idillutuumo.

¹⁶ Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaucasihii? nooboro.

¹⁷ Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jibogominaafi, dijaa taseemenegue sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatihii.

¹⁸ Jilli fahiijivaro diiboco agaayiciboro baavi gañihicahi. Jaaboro diiboco iijiti jivaasecuco iinusuboro igaiñooco ojisusuhicaabo. Jaadi diiboco sifañisuhicaabo. Jaanegui dijibogominaaco tajibacurahi ihijico diiboti buhi igañiqui. Jaarumo fiivototihii agañinoco, nooboro.

19 Jaanegui Jesu nuuhi: Hi, jeedi fine amihai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amihaima icaji? ¿Mihachuta fine, amihaiico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

20 Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniiyubu. Jaaneri baavi cavirinamaaiboro acutuubo iijiti jivaasecunoco gañiboro.

21 Jaanegui Jesu caanico dilluuhi: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro.

22 Fiiva foova ihiji diiboco cijigaifaño, nifaihufaño icano gañisuhicahi, ifuruubo diiboco igaicaauqui. Jaanegui mihaiico didaasugoobo millihacho mihaidi mooni, nooboro.

23 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachiji. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatihi, nooboro.

24 Jaanegui diibo gaihivuuhi: ¡hihi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

25 Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño dicafutucuudino, nooboro.

26 Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniiyuhu. Jaadi diiboti iinuubo migu-ijevecubadi diiboco omoonihinuboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijevecuubo, neehicauhi.

27 Jaarunaa Jesu ihuseti agaayicuboro diiboco gañiyicuhu. Jaaneri diibo julleveuhi.

28 Jaadi Jesu iijafa ijicafutuuhigo ijibogominaa ijeevadi diiboco dilluui: ¿Milliti jana mihai magañitihito tohimiti ijico? noomoro.

29 Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatihi. Jilli Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.*

Siino Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30 Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuhui. Jaamoco mihaiñooba agaajacinoco Jesu imuguutihito,

31 ijibogominaaco ijibuguumaño. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruuboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucu icano nijequeti siino buheeteji, nooboro.

32 Jilli diitoco ijibugurunoco gaajahicautimo, bu idilluqui omoonirumo iguihicauhi.

¿Cajaaní Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Jaadi Capernau cuumivi ifutuuhito jaahe iicacudito Jesu ijibogominaaco dilluui: ¿Jinejeque jana jihaiivi amihai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

34 Jaarunaa diito iimusutihito: ¿Cajaaniji fine aivo mihaiti imiyaabo? noomoro jihaiivi ihiimaacasi-umaño.

35 Jaanegui Jesu acasivuuboro fahuseeci motihaiti miimisiici idino iicaumoco

* 9:29 Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho ami#haiti imiyaaboti iicagoobo, famooguiinovi iminifotooboro famoocoro ijeeci#vequi,

³⁶ nooboro seemeneque #ciuboro diitofeenevi ficuui. Jaaboro tooseeque ihiib#ciuboro diitoco nuuhi:

³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomaño jiiyadi seemeneque agaay#cimo uco gaay#cihi. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaay#cihi, nuubo ij#bogominaaco.

Mominaafi Iicat#bo Mojaagodi Iicaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Moj#bogominaafi, meeci, saafico m#hai mahaty#mehi dimemeri iimitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaruuboco m#hai mih#bahi, m#haima #got#neguiiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mih#bajirahana. Mi#ro saafi tamomofañodi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajit#behiica.

⁴⁰ Mi#ro mojaagodi iicaabo mominaafi iicat#bo.

⁴¹ Jaanoti cajaanoyohacho ami#haico Cristooto mihicaneguiiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaay#ciji.

Imitifaño Aga#sujiruno N#hucu.

(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaanoyohacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifaño aga#sumoco aivo imijiruno guisibaty#gabari icodaaheti mudujen#moro muuaifaño magañ#no.

⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño agaño#suhachi quitic#bo buhi gaño#. M#ro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti imijitirumo fahuseecima diicaabo c#jigaifaño ofoono tahi ufucuro ic#jigai ajabaavejitihigo,

⁴⁴ bu j#joho icarumo echeemejitihigo icano.

⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifaño agaño#suhachi quitic#bo gaño#. M#ro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti fatihaicima idiicaabo c#jigaifaño gaño#cafetejirahi.

⁴⁶ Tahigo j#joho icarumo echeemejitihigo, ic#jigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁷ Jaanoti bu dihaalli# ico imitifaño agaño#suhachi buhudaruubo gaño#.† Imijiruno Moocaani aivojifaño sah#maryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo c#jigaifaño gaño#cafetejirahi.

⁴⁸ Tahi j#joho icarumo echeemejitihigo, ic#jigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi m#ro paryi famooro c#jigairi imuhun#cafetejimo.‡

⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, ¿jinejere dojicuv#ro mihimutusujirahi? Jaanegui am#hai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeeb# mihicacasi, nooboro.

10

*Jesu Judea Jiinjere, Bu Perea Jiinjere Icano Iguehi.
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno. ‡ 9:49 Sahaamefaño noono: Jaabadi m#ro paryi famooro c#jigairi imibachucafetefihi.

1 Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinijevi Jorda onegueehi iicano jiinijevi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaiuuhi. Jaamoco jibeguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu Jibeguehi Gaigoomico Ejeevesufinoditi.

(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

2 Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaaumoro diiboco dilluvauhi ifurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

3 Jaaneguiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amiihaico tajibauhi? nooboro.

4 Jaanegui nuumo: Miiro Moise tajibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amiihai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

5 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro amiihaico Moise tolli tajibauhi amiihai cuhufojeebico aatyimeuboro.

6 Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo.

7 Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunichi mogaima iminifetequi.

8 Jaamisi saafiibadiro icanicicuuhi. Jaamaño miimisiici icacuutino saafirucu.

9 Jilli iicamaño Moocaani agataacucuunoco miyaminaa mudugaacucuudino, nooboro.

10 Jaadi jaahe icacuudi jibogominaa siino diiboco toonoditi dilluuhi.

11 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco icibo iticoniogohallivi ajeva imitico ichi.

12 Jaabadiro bu gaigo aijico ejeevesugoro sifico atajevago tolliro ajeva imitico ichi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca jibogominaa toseejeque sivaumoco bahicauhi.

¹⁴ Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiratuuhi. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seeme saahi fine mihibano. Miïro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono.

¹⁵ Miyanotiro amihaiico neehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicitiibo ufucu feejitihï Moocaani aivojifaño, nooboro.

¹⁶ Jaaboro toseejeque ihibiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuuboro iguiino ememuivuuboro diiboco dilluuhi: Idiimiibo jibogominaafi, ¿jinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿Mijoho, nacu, iimiibo? Idiboro saafiïro Moocaani iimiibo.

¹⁹ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibajico? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco dibeguedino, bañisudino, diicaanimisico gajji, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibo nuuhi: jibogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino mooninichi, nooboro.

21 Jaanegui Jesu emeeciuboro diiboco gaijiuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo dihimega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefañõ sihidi inihibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.*

22 Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuuboro, idaasuno fuubo sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo inihibamico gaijiuhi.

23 Jaanegui Jesu ihuufococo emeeciuboro ijibogominaaco nuuhi: ¡Aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifañõ ofoono! nooboro.

24 Jaaneri ijibogominaa sihidiro jabafiituuhi. Jaarunaa Jesu sino diitoco nuuhi: ¡Taseeme, tihicani Moocaani aivojifañõ ofoono!†

25 Miro sihidi jeevajitiruno camello januutu-paajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifañõ ofoono, nooboro.

26 Jaaneri imi janaanici ajabafiituumoro dil-lucasihicaumo: ¿Jana cajaanatyõ fine taajajirahi? noomoro.

27 Jaanegui Jesu diitoco emeeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Moocanidi sihidi jeevatino. Miro diibedi jineje itihinoba chahahi, nooboro.

28 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Miro mihai paryi mubusumijeque mejeevesuhinimoro ima mihiguehi, nooboro.

* **10:21** Sahaamefañõ noono: Diguijeve imohobujeque diicibo tadyojicuti disaa. † **10:24** Sahaamefañõ noono: ¡Tihicani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifañõ ofoono!

29-30 Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, cajaatyohacho iijaco, inahabomico, inagomico, seejico, caanico, iseemeque, ijiinijeque icano taguiinodi, bu tahalliti taajasujibogoguiinodi icano ejeevesumo gaayiciji jino jiiiniijehallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabomiihaico, inagomiihaico, seejico, seemeque, jiinijeque icano idaasuno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niquejevi ifinijitino fiivoma icajimo icano.

31 Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejeevamo iicarumo guinovvi minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinovvi iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji, nooboro.‡

Jesu Iguijevejinoco Siino Jibeguehi.

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32 Jaanaa jihairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu ijbogominaaco imegavi siiguehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafiituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici idino iicaumoco ijeevadi ocoovauboro ticovauhi jibuguuubo diibo idaasuno iicaujinoco.

33 Jilli nooboro: Memeeeci, jino Jerusalejaago mefeehi. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo sacerdotemi aivojito usefaño, caatiniminaa usefaño icano acicafeteji. Jaamo uco guijevefaño ohoovicimoro sihigootoco acijimo.

‡ **10:31** Griego iijiri noono: Jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvvi minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvvi iicamo tusumi imegavi icaji.

34 Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jirebamaaijimo icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati guijevefañoti siino buheeteji, nooboro.

35 Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaumisiro diiboco nuuhi: Mojjibogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.✧

36 Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli amisico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

37 Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifaño acasiacunoco saafico dinaninaagonovi, saafico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

38 Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo amisi toono magaatinoco midilluhi. ¿Nacu amihai uujoho idaasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idaasuno iicajifaihuri uujoho initicafotofaihuri minitcafetejirahi? nooboro.§

39 Jaanegui: Jihhi, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitisico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho initicafetejibadi minitcafeteji icano.

40 Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasivejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyo idimeguiiharo iimibachucinoco diito gaayiciji, nooboro.

41 Jaanoco saatoho ijibogominaa uguubumoro Jacobomisijaago sifiratuuhi.

✧ **10:35** Mt 22.20-28 § **10:38** Jilli eneejiruno: ¿Nacu amisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi?

42 Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Am#hairyo magaajacuuhi jiiinjem#naa aivoj#to ijiinj#eque ataj#bafinoco. Jaamofeeneri, bu iicamo imityafimo imityari miyam#naaco guinon#fhi.

43 Jaabadi am#haifa#no tolli icajit#no. Jaanoti am#haifa#noti sihidi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jee#bom#naafiti miminifoto.

44 Jaanoti bu cajaan#hacho am#haifa#noti imiyaaboti iicagoobo pary# am#hai jee#vom#naafiti minifeteji.

45 Jaabadi m#iro uujoho Miyam#naafibadi Ifiivuubo, uco ijee#vequi saauti#hi. Jilli uujoho ejeec#vooboro miyam#naahalliv# tafico aac#nofeenedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Aty#mesuhi.

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46 Jaanobuunati #futuumo Jerico cuumiv#. Jaacuumiti Jesu ij#bogom#naa, bu sihidi miyam#naa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onoobo ajashuno aaty#meut#bo Timeo achi j#haijniri g#cin#uhi nih#bam#ico idilluubo.

47 Jaanaa Jesu Nazareoobo asaaunoco agaa-jaciuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuubo: ¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

48 Jaanoma iicamo saatoho diiboco: Ill#ivequi, noomoro #bauhi.

Jaarunofa#no janaan#ci#iro coovadiivehicaubo: ¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

49 Jaanegui Jesu uguc#vuuboro: Diiboco mo-coova, nuuhi.

Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganicaruuboro sefano ujulleeveuboro Jesujaago fuuhi.

⁵¹ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi: Jibogominaafi, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheete-cuuhi imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro di-ibo imino atyimecuuhi. Jaaboro Jesu dojicuti jiihairi fuubo.

11

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Jaadi Jerusale fiitino ifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijibogominaatisiti miimiisicico galluuhi: Mofoo, oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi duujeciniboco miihaiñooba diiberihi igotiboco. Jaaboco misinaayumisiro juu misiva.

³ Jaanoti miihaiñooba amisico: ¿Collihi misinahi? onoohachi, monoo: Mohaivojibo eneeneguiiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeteuhi burrogayico guhugajinivi jahisivivi jiihaifaño duujeciniboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi.

⁵ Jaarunaa saatoho tooneri iicaumo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihi mubur-roco misinihi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusumo.

⁷ Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco di-ibohallivi ificuudi Jesu ihalli casivuuhi.

⁸ Jaanaaca bu sihidi saatoho igaachehuneri jiihaico jeebuhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaanoco iquitimoro jiihaifa tafusuhicauhi.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mo-haivojibo memeri asaabo.

¹⁰ Imicani aivoji asaano; mootadi siicijeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niquejefa Hosana Moocanico masahago! noomoro.

¹¹ Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeechicaudi fuucuubo paryi ijibogominaama Betaniavi mihiijcuneguiha.

¹² Jaano sesevedi Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi.✧

¹³ Jaanaa tehesinoti atyimeubo higueraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoo-vatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aamenereu noovautiho onoovafisumi iicautimaño.

¹⁴ Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Miihaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitih, nooboro. Jaanoco ijibogominaa guubuui.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.
(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

✧ 11:12 Mt 22.18-19

15 Jaanoti ufuumo Jerusalemi ifutuuhi. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhicaumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimihumico anaajehicaumo icaganoco moonubo icano.

16 Jaaboro imuguutiibo mihaiñooba siinoco toojafañodi acañunoco.

17 Jaadi jilli nooboro diitoco jibeguehicauhi: Miuro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyui, nooboro.

18 Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicaauqui ituma ifehicauhi: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicauhi paryi miyaminaa diibo jibegueneri ajabafitehicaunoma iicaumo.

19 Jaadi mihijicuneguiha Jesu tuucuumiti fuucui.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 21.20-22)

20 Jaano sesevede siino fucuro tomañodi afatyumo atyimeuhi tohigueraho ibacoconomaryo uchuumucunoco.

21 Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci mojibogominaafi, mee oono higuerahoco ijoho afaijahiniho chuumucui, nooboro.

22 Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Moocaanico mimiyaavogo.

23 Miyanotiro amiihaico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedenenere muuaifano difoo, onomoro agalluhachijji tolli icajino. Jaamo ijeebifanodi guucibatimo jino onoobadi icajinoco imiyaavogohachijji onoobadi icajino.

24 Jaanegui amiihaico neehi: Paryi Moocanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachijji amiihaidi tolli icajino.

25 Jaamo bu Moocanima mihiimaasumi cajaatyomahacho imitino mihicahachijji diitoma mihimibachucasihachijji niquejefano iicaabo amiihai Caani amiihai imitico buusuji.

26 Jaanoti mihimibachucasitihachijji amiihai Caani niquejefano iicaabo amiihai imitico buusujitih, nooboro.*

27 Jaadi uumiumo Jerusalevi ifutuuhi.☆ Jaadi Jesu templojafanodi igooboro feehicaunaaca sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu tomano quillahuto icamo diibojaa asaaumoro

28 diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri ijoho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco jilli mooniqui aacineri? noomoro.

29 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu tolliro amiihaico dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachijji, amiihaico neeji comityari uujoho jino omooninoco.

30 ¿Nacu Jua nitihijji cuucatiojiu? ¿Niquejejaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiimusu, nooboro.

* **11:26** Sahaamefano toversiculoco ficuutimo. ☆ **11:27** Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

³¹ Jaanegui sanomiŕo noocasihicauhi: Niquejeoji munuuruva du mihaico: ¿Jaanoco bu collihi mimiyaavogotih? neejiruubo.

³² Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguimoro. Miŕo paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani iimaaminaafi iicaunoco agaa-jauneguiha.

³³ Jaamoro: Magaajatih, nuumo Jesuco.

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusuhi: Jaano jeevari bu uujoho amhaico jilliti moonih ieneejiruno, nooboro.

12

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jaadi Jesu ticoniuh siinovi ooviciboro ijibuguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifaño abasuuboro toonocohallidi mecuniuh, bu ifafaihuco icijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeenet torrehacico eetavuubo tohaci nijequeti toonoco itemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhinuboro sihi tehesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco diicito, nooboro.

³ Jaaruuboco diito agaayicumoro ahaamihicau diiboco dojicuviro galluumo.

⁴ Jaaneguiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaiti agafucuhicaumoro diiboco aivonoono enehicaumoro botiboco galluuh.

5 Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco gaicaaumo. Jaaneguiiha bu guiraamo saatothoco galluubo. Jaarumoti saatothoco aamiumo, jaanoti saatothoco gaisiraicumoo icano.

6 Jaanobuuna saafiirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijubo. Jaaboco niinoonoro galluubo achico: Fine bociguejimo, nooboro.

7-8 Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijibo. Masii miguijeniqui. Jaadiji miihai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayicumoro guijeniumo. Jaamoro diiboco toonoti buhigovi gañiumo, nooboro

9 diitoco Jesu dilluuhi: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? Miiro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuumoro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi.

10 ¿Nacu memecitihica Caatinahaamefaño jilli onoonoco?

Guisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobacco dojicuviro ichi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo.

11 Jinooco Aivojibo Moocaani eetavehi. Jaano aivo miihaidi sihidi jeevahi, noono Caatinahaamefaño, nooboro.

12 Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui mooniumo diitoco eneejirunoco siinovi ooviciboro onoonoco agaajaciumoro. Jaarumo miyaminaaco iiguuumoro diiboco ejeevesuumoro fuucuumo.

13 Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomioto, Herodianomioto iicamoco ifurumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui.✠

14 Jaamo asaaumoro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, ijoho miyaminaa onoonoco jeecivotibo miyaabo idiicanoco mihai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicinifinoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jahaico miyanotiro dibeguehichi. ¿Naa idi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujitih? noomoro.

15 Jaarunaa ibañifira jeebico agaajaciuboro diitoco nuubo: ¿Collih uco minisuhi? Ene sajeti nihibajeti misiva meeciqui, nooboro.

16 Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeciuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu mijoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

17 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

18 Jaanaaca diibojaa saatoho saduceomi iguijevecumo siino buheetejitih onoonicimo asaaumoro diiboco dilluvauhi:✠

19 Jibogominaafi, Moise mihaidi jilli caatinuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevehachijih inahabo ifibaijigoco hiboro inahabobuuna eseemevase caani momofaño icaji, nooboro Moise.

20 Miho saatohoti sano nahabomiro icauhi sahuse juugahuseti miimisiici idimo. Jaamoti

✠ 12:13 Mt 22.15-22; Lc 22.20-26 ✠ 12:18 Mt 22.23-33; Lc 22.27-40

saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevatii#boro guijeveuhi.

²¹ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuhi. Jaaruubo tolliro seemevatii#boro guijeveuhi. Jaaneguiha bu allivoo#bo. Jaaruubo bu tolliro icauhi.

²² Jaamo famooro tolli diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevautihi. Jaano nijequeti bu tolliro diigo guijeveuhi.

²³ Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine famooro diigoco ataabavacuumañõ, noomoro.

²⁴ Jaaneguiha Jesu diitoco iimusuuhi: Jilli amiihai mitihivehi Caatinihaamefañõ onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magaaajatimañõ.

²⁵ Mi#ro gujeveti siino ubuheetedi gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujitihi niquejefañõ iicamo toomominaabadiro icacuujimo.

²⁶ ¿Nacu toono gujeveminaa ubuheetejinoti Moise aamefañõ, onoonoco amiihai memecitihiiica? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimaauhi imoho ijigaunofeeneti? Mi#ro nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojii#bo, nooboro.

²⁷ Jaamañõ Moocaani gujive aivojii#bo icatino. Moocaani ubuheeme Aivojii#boro. Jaamañõ aivo amiihai jilliro guiraano mitihivehi, nooboro.

Aivo Imiya Tajii#ba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Jaanaaca saafi caatiniminaafi gaseuhi diitoma ihiimaacasinoco uguubuuboro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo tajii#bati aivo obocino? nooboro.

29 Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imiya tajjiba jino; muguubu Israel idiboro saafiro Mohaivojibbo Moocaani.

30 Jaabo Moocaani Dihaivojibboco gaiji paryi dijeebimaryo, paryi difiimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya tajjibaji.

31 Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoono. Chahano satajiba aivo jino janaanici icano, nooboro.

32 Jaanoma iicaubo icaatiniminaafi diiboco iimusuhi: Jjhi jibogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo.

33 Jaaboco magarijino paryi mojeebimaryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magarijino icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaaumoro jeevionoco ifajicivivi ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magarijino imino fanoo janaanicivi, nooboro.

34 Jaanegui imino iimusunoco Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jj, tehesitihijoho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro miishaiñooba siino diiboma dillamaaicuutihijigutumaño.

¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

35 Jaanaa Jesu Moocaani ijafaño jibogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatiniminaa Cristoco David iyaachi neehicahi?

36 Miro David icaruubo Moocaani Gaijafenedi ihimausumi nuuhi:

Mohaivoj#bo Moocaani Tahaivoj#bo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi cas#vo, diminaaco dit#haiguino uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivoj#bo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidi miyam#naa iicaumo imono guubun#ihicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ij#bogoobo neehicauhi: Icigusuno mihica caatin#minaati, oono caamovonoona gaachehunoma #gomoco, goohasino#feenevi aivo imino idillunoco iimoy#icifimoti.✧

³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujuvicamaaifimoti, bu machusumi iimima#ñe#viro iicafimoti.

⁴⁰ Bu fibaijito gaigoomi iijanoco udum#it#icimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaan#icimo sitaaco iba#ñiqui. Jaama#ño guiraajino aivo ci#jigaifa#ño ijaadaco agaay#icino, nooboro.

⁴¹ Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani iijafa#ño nihibam#ico ij#cuhicauno imega ig#cin#ima#ñoti #fin#ic#ihicauhi miyam#naa tobafa nihibam#ico ij#cumoco. Jaamo saatoho sihidi in#ih#bam#ima iicameheje guiraano j#cuhicauhi.

⁴² Jaanaa saafigo #daasuno fibaijigo agaseugoro tobafa mijeegay#icico j#hacuvauhi m#idino ijaada iicajecico.

⁴³ Jaanoco Jesu aaty#meuboro ij#bogom#naaco ocoovauboro nuuhi: Miyanotiro am#haico

✧ 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

neehi: Ajaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumo janaanivivi aivo ficuuhi.

⁴⁴ Miïro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

Jesu Neehi Temploja Ifinisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijibogominaafi nuuhi: Meeci mojibogominaafi, bañifira guisibano bañifira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono iicagajijaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluuhi: Mihimeguehi mihaico idibogonoco cusu ijoho onoono iicaji. ¿Milliti magaajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Esicini mihica mihañooba mihaico bañidino.

⁶ Guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaano jibogonoti muguubusumi, imucugai ñhicunejeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino.

⁸ Miiro siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiinije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idaasu iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amiihai ifico magaihuini amiihaico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amiihai uco mimiyaavogomo tajibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco mijibeguehi.

¹⁰ Miiro jiinije ifinicuujino imegavi taajasujibogo paryi faajiinijeriro jibogocafeteji.

¹¹ Jaasumi amiihaico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine meneeki? noomoro mehesamaaijirahana. Tolle iicacuudi Moocaani amiihai jeebifaño ificuunocoro monoo. Amiihairyo mihiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amiihaifañoti iimaaji.

¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicaauqui aciji. Jaabadiro bu caaniro iseemenequeji iseemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicaauqui icano.

¹³ Jaasumi faaboho amiihaico jiiheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolle icarunofa ejenaaubo taajaji.

¹⁴ Miiro Moocaani iimaajibogominaafi caatinuhi: Johono imitino idicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacuutinoco mahatyimecuudi, aameque miihifinichicamo magaaaja. Jaadi Judeao jiinijeri mihicamo ifagajinojaa magaacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri mihihachijii miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco mihiiciqui.

16 Jaanoti bu buhi faguifaño mihicamo am#hai gaachehuco mihiciqui jaahevi muhuumidino.

17 Jaanoti, ayi, fine idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo?

18 Jaanegui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje s#curasumi gaatimo mihicahi.

19 Tusumiji sihidi aivo idaasuno mihicaji fucuje icaji jiinj#eque Moocaani ifiivusuunotiro aatyimerat#fucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujit#hi.

20 Jaafucujeque Mohaivoj#bo ibaaresut#ruva tusumi iicajimoti m#ihai#nooba taajajit#rahi. Jaaru-ubo tufucujeque baaret#suj#bo itaadimo diibo #ci#umo toono idaasunoti itaajaqui.

21 Jaanoti am#haico saatoho: Memeeci jaani Cristo, memeeci jaadi Cristo, onoohachij#i: Miyaano m#enedino.

22 Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaaj#bogom#naabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanoonoco eetavejimo ni#eje mitya ijinobadi iicanehejeque #furumo miyam#naaco iba#iqui, bu Moocaanita iicacuurumoco ijishit#hachij#i ba#ijimo.

23 Jaanegui am#hai mityano mihimibaic#nicu am#haico jino uujoho imegav#iro j#bugucuuhi, nooboro.

*Jesu Miyam#naafibadi Ifivuubo Siino Asaajino.
(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)*

24-25 Jaasumi toono #daasufucujebuunati nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achic#ujit#hi, bu

meeciri niquejefaño aifeji, paryi niquejefaño iicano mitya maryibaji icano.

26 Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufafeenedi sihidi mityama, tahaivojima icano asaanoco.

27 Jaaboro uujoho tatyoomominaaco atajibamo tañanitamoco igaiyicijimo fahigovati jiinijejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

28 Jaanegui oono higuerahotiro magaaja miiro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunicih. Jaanoti ficaba ifiiticunoco magaaanicih.

29 Jaabadi amihai magaaja paryi fanooro jino uujoho onono iicanoco mahatyimecudi mehesicinicu jiinije ifinijino ifiiticunoco.

30 Miyanotiro jino amihai neehi, paryi jineheje icaji miyaminaa toonoco aatyimejimo gujebetimaacaro.

31 Niqueje, bu jiinije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onono sicamañovi fatyejitih.

32 Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco mihaiñooba gaajatih. Moocaani toomominaa niquejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatih icano idiiboro Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

33 Jaanegui amihai mihimibaicinicu toomoro magaaajatih ihoovofucu cusumihacho iicajinoco.

34 Saafi tehesino ifeequi iicojiminaaco idudicamaajeque aaciboro iguhugaco ofoonobuuna saafico utuumusuuboro, diibo iicanicibadi uujoho feejhiica.

35 Jaanegui mihimibaicinicu magaa-jatíhi aivojübo cusumihacho agasejinoco ijicuuvibahacho, fucufenevibahacho, catava ojüberibachacho, fucurobahacho.

36 Jaanegui mihimocisu amihaico imimañobati asaaboro micigamoco atyimevadiibo.

37 Jino amihaico onoonoco famoocoro neehi mihimibaicinicu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Jaanaaca mifucucirucu Pascuaco eheetavuujino iicauno, bu ijicutaama achahano maahuno jübaimoco eheetavuujino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo guinehicauhi millihacho üfurumo sicamañoooco abañimoro toonohalliti Jesuco igaicaauqui.

2 Jaarumo neehicauhi: Jübaimofa momoonijitíhi miyaminaa ñaavotimo iicaqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Jaanaaca Jesu Betaniari foojohoma Simon iicaubo ijafa icauhi. Jaabo imachuqui acasiüvuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajefaño facicifaihu nardo onoofaihu gatyuuci sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuugoro ifacicifaihuco Jesu nigaihällivi tucaruugo.

4 Jaaneri saatoho tomañeri iicaumo isifiratumoro noocasiuhi: ¿Collíhi oono facicifaihu bañamaaiquifetehi?

5 Tofaihuco trescientos denario janaaniciivi manaajemere #daasufiimoco mahacitanoco, noomoro diigojaa sifiratuumo.

6 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collihi macasivusuhi? Imino uudi moonigo.

7 Idaasufiimo fahiijivaro am#haima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho am#haima fahiijivaro icajitih.

8 Ajaamo id#goro imino uco moonihi tafico afacisugo ci#hojifaño ic#cafetejino imegavi.

9 Miyanotiro am#haico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasuj#bogoco faajinijeri ij#bogohigo tolliro jino diigo omoonino j#bogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

10 Jaanaaca Juda Iscariote onoobo, ij#bogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici id#moobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emeecitoobo diitoma ihiiamaaboro Jesuco diito usefaño ihaciqui.

11 Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefaño ihaciqui moonihicauhi.

Aivoj#bo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

12 Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno j#baimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco

ij#bogominaa dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

13 Jaanegui ij#bogominaati miimisiicico agalluuboro nuubo: Cuumifaño mofoo. Jahi mahatyimeji gaifi iciñuuri nifaihuco asatyoooboco. Diiboma mofoo.

14 Jaabo ij#cafotojaoboco monoo: Mohaivoj#bo jilli neehi: ¿Comecufaño taj#bogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo.

15 Jaadi am#haico #fusuj#bo guiraamecu caamovohi iicamecu imibachucin#cumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo m#haidi, nooboro.

16 Jaanegui ij#bogominaat#si ufuum#si tuucumiv# ifutuuhi. Jaam#si aty#meteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaam#siro tomañovi Ipascua machutaaco eetavucuum#si.

17 Jaadi jarihiica iij#cuuv#si Jesu ij#bogominaama fahuseeci mot#hait#si miimisiic#si id#moma gasevauhi.

18 Jaamo amachumo g#cin#umaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanot#ro am#haico neehi: Jino am#hai uuma mamachumoot#si saafi uco aciji #gaicauqui, nooboro.

19 Jaaneri sihidi #daasuvuumoro diiboco saafiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

20 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino am#hai fahuseeci mot#hait#si miimisiic#si id#no mihicamot#si saafi uuma butajefaño maahuco efeeyacuubo di#beji.

21 Jaaruno jilli Caatin#haamefaño uut#si onoobadi uujoho Miyam#naaf#badi Ifivuubo feehi.

Jaarunofaño idaasucani iicajiibo uco aaciibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivuutiibo iicauruva, nooboro.

22 Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro Moocanico graciaco aciuhi. Jaadi iquisiciuboro diitoco aciubo: Ifaaji, mamachu. Jino tafi, taahucu icanoco, nooboro.

23 Jaadi adutahilluco gaayiciubo. Jaanoco tolliro graciaco aaciuboro ifuuhi.

24 Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agañicafotono.

25 Miyanotiro amihaico neehi: Siino aducujitih jino vinofaihut jari bofaihut Moocaani aivoji iicadihivi aduji, nooboro.

*Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.
(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

26 Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fucuumo Olivohono iicagaji onoohigo.

27 Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amiha uco mejeevesuji.* Miiro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaiji, noonoro.

28 Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amiha imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

29 Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

30 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifooci catava ojitiibaacaro

* 14:27 Sahaamefaño janaanivivi jilli ficuumo; Jifucu, onoonoco.

mifooci, safo icano uco agaajaruubo uco tuuna-
maaiji, nooboro.†

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa #ma iguijeve-
hachiiji guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaaijitihi,
nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

*Jesu Getsemani Onoomañovi Moocanima
Iimaahi.*

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi
Jesu ij#bogominaaco nuuhi: Jinovi migicini
uujoho Moocanima ihiimaatonohachutahica,
nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacobo, Jua icamocoro satyu-
ubo. Jaadi ticovaubo sihidi #daasuvuuboro ataafi-
raruhifico.

³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebii sihidi uco
#daasuhi miguijevejibadi esicinihi. Jinooviro mi-
fitafotomoro mihica cigatimo mubuhe, nooboro
Jesu janaanivivi ufuuboro jiiinjehallivi ajavuvu-
uboro Moocanico dilluubo toono #daasuno iicau-
jineri #daasuno icatiibo iicaqui.

³⁶ Jaabo Moocanima iimaabo jilli neehicauhi:
Guihi, fanoova #di sihidi jeevatihii. Jaanegui jino
#daasuno iicajinoti uco taajasu.‡ Jaaruno uu-
joho iimogobadi icatino, jaafa #joho idiimogobadi
icano, nooboro.

³⁷ Jaadi ij#bogominaajaa asaaubo cigaumoco
aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu

† 14:30 Sahaamefaño ficuutimo: mifooci ojiti#baacaro, onoonoco.

‡ 14:36 Griego ijiri: Jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheetihi?

³⁸ Moocanima mihiimaamoro mubuee Satanas amihaiico inisunofaño jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai allio ifi niinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocanima iimaatuubo siino tolliro nooboro.

⁴⁰ Jaadi siino asaubo tolliro cigaumoco atyimevauhi, sano cigararo ihaallino iicacumaño. Jaanoco iimusujirumo esicinihicautimo.

⁴¹ Jaadi siino asauboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujohe Miyaminaafibadi Ifivuuho imitiminaa usefaño aacicafetejino.

⁴² Jaaneguiha magañivomoro masigucu, mee oono uco aacivaabo fiiticuui, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Jesu iimaubaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimiisiici icamo iicahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saamo miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo.

⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jibuguuhi diito igaajaqui: Oono uujohe diibo iicaaboco ininichiboro dilluji. Jaaboco cuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayiciumo isatyequi.

47 Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuuhi.

48 Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amiñhai tatyicovodi masaahi niisuganoma, cud-aahenema icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi?

49 Miñro fafucuvaaciviro amiñhaifeenevi Moocaani iijafaño icahicahi jibogooboro. Jaaruboco du magaayicihatihí. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño onoono inijequeevaqui, nooboro.

50 Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesu-umoro famooro gaaciniuhi.

Sicafefi Aгааубо.

51 Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuro miniciniibo. Jaaboco gaayiciurumo.

52 Jaarunaaca igaachehuco ejeevesuhiniuboro sicaibo gaаубо.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

53 Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi.

54 Jaanaaca Pedro tehesinoti ñfiniciuboro ufu-ubo sacerdotemi miya aivojibo goohasifeeneri casivuuhi sacerdote toomominaama cñjigaiti efeemeubo.

55 Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicamañoooco Jesuhallivi ibañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautihi.

56 Fiivaamo sicamañoooco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautihi.

57 Jaanaaca saatoho agaaniivuumoro diibohallivi sicamañoooco bañiuihi:

58 Miñhai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifimi usetio eetavotajaco acallajaniñboro mifucuci, safucu idiñnotiro boojati boobaniñi useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

59 Jaarunofaño diito jñbogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautihi.

60 Jaanegui isacerdotemi aivojñbo famoofeeneti agaaniivuumoro Jesuco dilluuihi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino ñiti dihallivi ijñbocasimo? nooboro.

61 Jaarunofa Jesu iimusutiñbo. Jilli lliivi moonicinihicauihi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojñbo dilluuihi: ¿Naa miyaano ñjoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

62 Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jñhi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniñboco, bu ufucu niqeeje aimuufaifeedeni asaaboco icano, nooboro.

63 Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojñbo igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiratuuboro.

Jaaboro nuubo: ¿Collihica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyhiciuujirahi?

64 Mee, amihairyo muguubucuuhi Moocaniditi aivo imitino ihiimaanoco; ¿Naa milli amihaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guijevejiibo, noomoro fañusuuhi.

65 Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijirebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganichicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jibogominaafi idiicahachiji gaajaci: ¿Naa mijoho ico ganichi? noomoro. Jaabadiro bu toomoinaa diiboco aamihicauhi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

66 Jaanaa Pedro guino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojibo jeevivominaago agaseuro

67 cijigaijiniri efeemebe iicauboco aatyimeugoro diiboco gueenene ihifinichicaugoro nuugo: Ijoho bu tolliro Jesu Nazareoboma idiguehicaabo, noogoro.

68 Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uu-joho gaajathi, bu ijinejetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehinubo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacaro catava ojicuuhi.

69 Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeeciugoro tomañeri iicaumoco neehicauhi: Jaani diitoobo, noogoro.

70 Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunatiro bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ñjoho diitotibobo Galileaoboo idiicamaño, noomoro. §

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi ñbacasiiboro ihi-imaaubo Moocaani momofañodi ooviciboro: Gaa-jatíhi uujohe diiboco diiboti toono mihiimaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava alliniuhi mifooci ojubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci ojitiibaacaro siino mifooci, safo idiño uco tuunamaaji unuunoco esafutuuboro taacuubo tusumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaiuuhi paryi fagominaama iimaacasiqui. Jaamoro Jesuco sisiciniboco asatyumoro Pilatoco acituumo.

² Jaaboco Pilato dilluhi: ¿Naa ñjoho judiomi Aivojibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jíhi, ñjoho toono onoobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidí diibohallívi iimitinoono jibeguehicauhi.

⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluhi: ¿Ajashuno aivo diimusutíhi? Eneecau, meeci minoodino jino dihallívi jibocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutíneri Pilato sihidíro eetyehicauhi.

§ 14:70 Sahaamefaño janaaníci jillí ficuumo: Diitobadí idiimaafño, onoonoco.

Jesuco Guijevefaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato j̄ibamosumi c̄ivojaminaati saafi-ico miyaminaa idilluuboco sinaayuhicauhi.

⁷ Jaanaa Barraba onoobo c̄ivojafa icauhi sano ihaivoj̄itohalliti saatohoma omoonicasiuhigo miyaminaaco agaicaaunohalliti ic̄ivojan̄ubo.

⁸ Jaanaa imiyaminaa asaaumoro Pilatoco dil-luvauhi fafoova j̄ibamosumi omoonihicaubadi imoon̄iqui.

⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiom̄i Aivoj̄iboco am̄ihaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotem̄i aivoj̄ito diiboco ataaquivo-moro aaciunoco Pilato agaajauboro diitoco tolli nuubo.

¹¹ Jaarunaa isacerdotem̄i aivoj̄ito miyaminaaco faj̄in̄iuh̄i: Barrabacoro midillu diibocoro isi-naayuqui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluuhi: ¿Jana mill̄i judiom̄i Aivoj̄ibo am̄ihai meneehicaaboco moon̄iji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuuhi: ¡Guijeve imohobujehalliv̄i tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimit̄inoco moon̄ibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaan̄ic̄iv̄iro coovadiivu-uh̄i: ¡Guijeve imohobujehalliv̄i tetecu! noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niiv̄igai meeheri ahaam̄isuhicaudi ihamocasiminaaco aciubo diiboco itetecuqui.

16 Jaasumiro diiboco ihamocasimĩnaa satyuuhi aivojũbo iijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro paryĩ ihamocasimĩnaaco iigaiyĩciũmoro gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco jĩhacuumo.

17 Jaamoro ijanuutunoma iicanoco aafeneque chaahimĩgati eheetavumoro diiboco javucarumũ.

18 Jaamoro ticovaumo sahomoro: ¡Imino diica judiomĩ Aivojũbo!

19 noomoro diiboco imeiri iinigaati gafucuhicaumo jĩrebamaaimoro iguiino ememuĩvomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo.

20 Jaamoro jillĩ diiboco edejecuhicaunobuunati diiboco jĩhacuuchehuco ujuyaaacuumoro jari imiya gaachehuco jĩhacuumororo diiboco satyucumũ itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

21 Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamĩsi caani buhĩgotĩ isitĩ asaubo tomañodi fatyuuboco ocoovaumororo Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

22 Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigaĩpaajebai eneejiruno.

23 Jahĩgo diiboco isuurumo facicĩfaihuma vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi.

24 Jaadi diiboco etetecucuudi ihamocasimĩnaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivĩ ifocasiuhi suerteque abañamaaiumororo: ¿Naa cajaanĩ cochehuco satyeji? noomoro.

25 Jaasu baagoti rehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi.

26 Jaamoro toonohalliti diiboco omoonunoco iguijeve imohovi inigaihalliti acaatinumoro ficu-umo: JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco.

27 Jaabo uufocovi bu tolliro miimisiici nanivaminaatisico tetecuumo saafico imiyanaagonovi, sifico inaninaagonovi icano.

28 Jilli Caatinihaamefaño onocinino nijequevauhi; iimitifimofeenedi oovocafutuubo, onocinino.*

29 Jaanaa tomañodi afatyumo Jesuco ihibamoro ihusenque gavaracumoro hibajirubadi icano inigainocoro garya, garya omoonihicaumoro neehicauhi: Ajanivahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edeetavejiruubo.

30 Eneecata iiro difico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

31-32 Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo edejecumo noocasihicauhi: Sitaaco naha ataajasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumi ificoro taajasunoova. Miyaano jihoho Cristo Israel Aivojihbo idiicahachijji jisu diguijeve imohoti niito, maatyimemere ico mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucinimisi diiboco gubuubusuhicauhi.

33 Jaanaa gadihiba paryi jiniije civono iijuihi. Jaano jari sano iijicuvvi imohonohalliti nihiba icaabovi seseveuhi.

* 15:28 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

³⁴ Jaasumi toonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iijiri gaihivuuhi: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

³⁵ Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuboro icijeuhi faasihi iicanoco iimitino aivofaihufañño ichimayaacuuboro imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifañño cateeruhi. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniitusuvaabo mahatyimequi, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanotyigaba agaihivuuboro chuumucuuhi.

³⁸ Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboociniu chehu gaachehujetuno feemene iicano gallivuuhi sanoodinoociro nijequeti sano baavi.

³⁹ Jaanaa ihamocasiminaa aivojiiho Jesu imega julleecininaa uchuumuunoco aatyimeuboro: Mianotiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

⁴⁰ Jaabadiro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro ifinichicauhi. Jaamofeeneri icaumo Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji.

⁴¹ Jaamo igaigoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeecivomoro diibo dojicuti efeehicaumo. Jaabadiro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalevi diiboma sano ufuumo.

Jesuco Ichiuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

42-43 Jaanaa mihijicuunaa imibaivofucusumi judiomi jaguisifucu imegavi iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tolliro eteemehicaubo asaaboro iguitibo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifico dillutuuhi.

44 Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasiminaa aivojiboco coovauhi idilluqui: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

45 Jaanoco diibo ihaivojibo ijibuguunegui jari Joseque Jesu ifico Pilato acisuuhi.

46 Jaanaa Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifico iniitusuuboro tokehuri mibociuhi. Jaaboro guisigajifaño seedicinihojifaño iciuboro iguhugaco guisibatyigabari fabaacuuhi.

47 Jaanoco Maria Magdalena onooگو, bu Maria Jose seeji icamife atyimeuhi iciunoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedi Maria Magdalena onooگو, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifico ijeesutequi.

2 Jaamoro fucugayiro jaguisi afatyuno sesevedi tohojivi ifutuumo nihiba iinucuuberi.

3 ¿Mijoho mihaima iguisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasimoro.

4 Meecirumaaca tobatyigaba iicahicaumañeri icacutihi.

5 Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafefi seseechehu caamovochehufa jiciniibo imiyanaagueneri giciniiboco. Jaaneri sihidi igutuumo.

6 Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amihai Jesu Nazareoobo etetecufacetehiniboco miguiinehi. Buheetecuubo chahacuubo jineeri. Eneecau, memeei jino diiboco ificuhinimañoco.

7 Jaanegui mofoomoro ijibogominaa, Pedro iicamoco mijibogoto amihai imegavi Galileavi fucuuubo tahi diiboco mahatyimeji amihai unuubadi, nooboro.

8 Jaaneri sihidi iigutuumoro tohojiti gaamo jiterere. Jaamoro ajashuno mihaiñobaco jibugutuimo sihidi iiguiumaño.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.
(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)*

9 Jaanaa fucuro mihai jaguisifucu iicauno sesevede ubuheeteubo ticoniuhi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti miimisiici idimoco ijimico agavaracuugovi.

10 Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco jibugutuuhi.

11 Jaano Jesu ubuheeno diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucuurumo miyaavuguutahi.

*Jesu Jafeveuhi Ijibogominaati Miimisiicivi.
(Lc 24.13-35)*

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficucutuimo. Jimañoviro ifotono.

- 12 Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi.
- 13 Jaanegui uhuumiumisiro saatoho ijibogominaaco jibugutumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutimo.

Jesu Ijibogominaaco Minisuhi.

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

- 14 Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebhalliti buheetecuuboco aatyimeumo ijibuguunoco imiyaavuguutinohalliti bbaubo.
- 15 Jaaboro diitoco nuubo: Faajiinijeriro mofoo. Jaamoro jino taajasubogoco fanoo miyaminaaco mijibogo.
- 16 Jaanoco imiyaavogoboro initisuquimaaibo taajaji. Jaanoti imiyaavogotibo taajajitih.
- 17 Jaamo uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi iicano icaji; tamemeri buhi jimico gavaracujimo, bojjeri iimaajimo,
- 18 ihusenefa jininomico gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitih. Jaabadiro iguihuvamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicajimo icano, nooboro.

Jesu Niquejefano Feehi.

(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

- 19 Aivojibo Jesu jilli ijibogominaama ihiimaahicauno nijequeti ganiivuubo niquejefano. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo.

20 Jaanegui diito ufuumoro taajasubogoco faajiinijeri j#bogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivoj#bo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicauhi niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco omoon#hicaunofeenedi.

Moocaani iijì
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30